

Тема: Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння історії створення та змісту трагедії «Ромео і Джульєтта», її тематики, суті художнього конфлікту; уміння характеризувати жанрово-родову належність художнього твору, ідейно-тематичні та естетичні особливості, обговорювати актуальність та зв'язок твору з певною епохою і творчістю митця; передавати за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого та/або прочитаного художнього тексту / медіатексту;

ключових: уміння аналізувати основні риси авторського стилю художнього тексту; характеризувати взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою художнього тексту / медіатексту, коментувати підтекст; використовувати вербальні та невербальні засоби під час виступу перед аудиторією; використовувати різні форми презентації власної позиції для досягнення відповідної комунікативної мети.

Обладнання: підручник, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Мої асоціації зі словами *театр, трагедія*.

II. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. Історія Ромео і Джульєтти з десятків разів переповідалась у прозі та віршах різними мовами, тричі привертала увагу драматургів доби Відродження, але усі ті версії не відомі широкому колу читачів, а трагедія Шекспіра переживає віки. У чому причина її невмирущої слави? Кожен із вас знайде свою оригінальну відповідь.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Знайомство з Шекспіром-драматургом. Шекспіру було п'ять років, коли він уперше міг побачити виставу. Міські архіви підтверджують, що в Стратфорді щорічно бували вистави, в окремі роки гастролювали два чи три театри. Зрозуміло, містяни не пропускали нагоди побувати на виставах заїжджих акторів, адже розваг у провінційному містечку небагато.

Ймовірно, так він захопився мистецтвом, що надалі стало справою його життя. Крім того, успішні актори могли заробити немалі гроші, а Вільяму з дружиною і дітьми вони були вкрай необхідні, бо серйозних доходів у Стратфорді не намічалось. Тож у 1585 р. двадцятирічний Шекспір покинув домівку. Як стверджують деякі біографи, він примкнув до однієї з акторських труп і подався до Лондона.

Перші лондонські театри виникли в передмістях, на околицях Лондона. На початок діяльності Шекспіра в Лондоні було чотири будівлі, спеціально призначені для вистав, але

театральних труп було більше, вони винаймали приміщення. Театральна діяльність була прибутковою, тому невдовзі кількість театральних будівель виросла до дев'яти.

Шекспір спочатку працював із Джеймсом Бербеджем, потім перейшов до його сина Річарда. Колектив «слуг лорда-камергера» налічував десять молодих акторів – справжніх майстрів своєї справи. Головною зіркою трупи був талановитий трагік Річард Бербедж. Другою окрасою був комік Вільям Кемп, через кілька років визнаний кращим клоуном лондонських театрів. Трупа лорда-камергера в 1594 р. надбала в особі Шекспіра поета, який міг не тільки оновити стару п'єсу, але й написати нову. Це допомогло їм швидко стати на ноги завдяки свіжому репертуару. У 1603 р. король Яків взяв трупу під пряме заступництво – вона стала називатися «Слуги його величності короля», актори вважалися придворними. «Слуг його величності» особливо любили при дворі, трупа виступала там часто і за гарну винагороду, частку якої, безумовно, отримував і Шекспір.

Брати Бербеджі за підтримки друзів побудували театр «Глобус» і залишили собі половину акцій нового театру, решту порівну розподілили між своїми друзями-акторами. На даху приміщення була встановлена статуя Геркулеса із земною кулею на плечах. Надпис над входом проголошував «Увесь світ – театр (грає якусь роль)».

Театр проіснував 14 років, там відбулися прем'єри майже всіх творів великого драматурга. Але дерев'яна будівля згоріла від невдалого пострілу театральної гармати, а з нею і рукописи Шекспіра. Незабаром після пожежі театр відбудували на тому ж місці заново, вже з каменю. Але новий проєкт Шекспір навряд чи фінансував, через проблеми із здоров'ям він відійшов від справ і повернувся до Стратфорда. Але навіть по його смерті понад тридцять років «Глобус» був успішним театром. По суті, саме з діяльності «Глобуса», діяльності Шекспіра та його конкурентів і почався європейський професійний театр із постійним складом акторів, сталим репертуаром; п'єси стали пов'язувати з певним драматургом, актори і автори п'єс стали упізнаваними.

Сучасний театр «Шекспірівський Глобус» збудували за 205 м від історичного «Глобуса». Відкриття відбулося в 1997 р., і там можна подивитися постановки п'єс Шекспіра з оригінальними декораціями і костюмами. Причому, як і при Шекспірі, немає штучного освітлення, вистави проходять тільки вдень. Але не всі традиції шекспірівського театру збереглися в сучасному «Глобусі». Зокрема, жіночі ролі сьогодні грають актриси, а не молоді актори, як було прийнято 250 років тому.

Перегляд фрагмента (хронометраж 4.39–6.45) навчального фільму «Історія театру. Театр Європи» про театральну діяльність Шекспіра та його роль у розвитку театру:

https://drive.google.com/file/d/1JkiYBf3brIp7PkVycBEjm7pyfclpSDEG/view?usp=drive_link

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Мандрівний сюжет та історія створення п'єси. «Ромео і Джульєтта» – одна з перших великих трагедій драматурга. П'єса написана приблизно в 1595 р. За життя Шекспіра вона «піратськи» друкувалася чотири рази, а в 1623 р. була видана «in folio» під заголовком «Прекрасно написана трагедія про Ромео і Джульєтту». Шекспір творчо скористався

матеріалом поеми англійського поета Артура Брука, який також запозичив мандрівний сюжет.

Італійську легенду, що захопила багатьох митців, уперше відтворив Овідій у «Метаморфозах». Подальша обробка легенди зустрічається в новелах Мазуччо та Луїджі да Порто, який дав героям імена Ромео і Джульєтти, запозичивши прізвиська ворогуючих сімей Монтеккі та Капулетті з «Божественної комедії» Данте. Далі мандрівний сюжет переходить до новели Банделло, французьким перекладом якої скористався Вільям Пейнтер для англійського переказу. Варіант Пейнтера надихнув Артура Брука на поему «Трагічна історія Ромеуса и Джульєтти». А поему Брука використав Вільям Шекспір.

Шекспір вніс свої зміни в класичний сюжет, щоб загострити суть трагедії і розпалити пристрасті. Він згустив події п'єси, умістивши їх у п'ять днів замість дев'яти місяців, як це було в усіх попередніх літературних варіантах. Саме в цей короткий проміжок часу герої Шекспіра зустрічаються, знаходять любов і гинуть.

Робота з літературознавчими поняттями.

За жанром «Ромео і Джульєтта» – трагедія. Який твір називається трагедією? Чим трагедія відрізняється від драми та комедії?

– Пригадайте визначення понять композиція, конфлікт.

Робота з художнім текстом. Виразне читання і обговорення Прологу.

– Про життя яких двох родин розповідається в пролозі? Які їхні стосунки?

– Чи дізнаємося ми з прологу, чому ворогують Монтеккі та Капулетті?

– Які стосунки склалися між їхніми дітьми, згідно з прологом?

– Що передвіщає пролог в долі ворогуючих родин?

– Чому трагедія починається прологом? Яка його роль у творі? (Визначаються основні конфлікти трагедії, художній простір твору та основні дійові особи.)

– Знайдіть у тексті слова, де окреслюється основний конфлікт.

– Які художні конфлікти виділяються в пролозі?

Коментар учителя. У трагедії зіткнулися не просто родини, а дух феодальної жорстокості, помсти і ренесансної любові та дружби. Конфлікт виник не на ґрунті любові (герої віддані одне одному впродовж усієї трагедії), він базувався на зіткненні прекрасних почуттів зі світом зла і ворожнечі. Хоча Ромео і Джульєтта загинули, за ними залишилася моральна перемога. Ці образи сприймаються як люди нового часу, носії ренесансної ідеї, що проголошує право кожного бути коханим і щасливим на землі. Їхні батьки лише після смерті дітей усвідомили, що ворожнечею знищили власне майбутнє. І хто знає, як вчинив би благородний Паріс, дізнавшись про справжнє кохання Джульєтти та Ромео, чи не відступився б він у сватанні? Вигадливий Шекспір побудував у п'єсі ще одне трагічне зіткнення доступної для всіх видимості та істинної сутності подій.

Вирішення проблемних питань. Перечитайте перелік дійових осіб. Якщо Ромео і Джульєтта – головні герої твору, чому вони в списку не на перших ролях? (Перелік складено за принципом старшинства та впливовості, це відбиток суспільного статусу певних городян.) Чому в переліку дійових осіб усі жінки знаходяться в кінці списку? (Роль жіноцтва в часи середньовіччя, та й у добі Відродження, незначна. Від них мало що залежить. Наприклад, Джульєтту не питають згоди на її шлюб із Парісом.)

Прочитайте заключні слова трагедії в оригіналі та перекладі: «For never was a story of more woe Than this of Juliet and her Romeo» – «Ніколи не бувало більш сумної оповіді, ніж повість про Джульєтту і Ромео» («Сумніших оповідей не знайдете, ніж про любов Ромео і Джульєтти»). Чому Шекспір поставив ім'я дівчини на перше місце? Чи лише для збереження рими? Чи є значимою перестановка імен місцями? (Шекспір робить юну Джульєтту

головною героїнею, виносить її ім'я в заголовок твору, ставить її ім'я на перше місце у фінальних рядках, тобто поміщає на один щабель із чоловіком у суспільній ієрархії. У цьому полягає новий гуманістичний погляд на людину і суспільство. Крім того, саме любов до Джульєтти змінює Ромео, робить його особистістю.)

Читання та обговорення першої дії трагедії.

- Як, де і чому розпочинається перша дія трагедії?
- Чому слуги теж ворогують, а ворожнеча виливається на центральну площу міста?
- Які факти свідчать, що ворожнеча набридла і князю Ескалу, і навіть главі родини Капулетті?
- Який спосіб припинення ворожнечі між Монтеккі та Капулетті застосовує князь Ескал?
- Як Джульєтта сприймає звістку, що закохалася у ворога своєї родини?

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Бесіда за змістом уроку.

- На чому заснований сюжет трагедії Шекспіра «Ромео і Джульєтта»?
- Де відбуваються події, описані в трагедії? Який час охоплюють події?
- Які дійові особи беруть участь у розгортанні конфлікту трагедії, а хто – ні?
- Яку роль у розкритті авторського задуму відіграє пролог?
- Чи не відбиває в глядачів знання сюжету бажання дивитися виставу?
- Чи можуть пояснити коріння родової ворожнечі сімей Монтеккі і Капулетті?
- Чи завадили вікові забобони сильному почуттю Ромео і Джульєтти?
- Яка сутність трагічного конфлікту п'єси «Ромео і Джульєтта»?

Робота із завданнями робочого аркуша. Виконання завдань 1–4:

- джерела сюжету трагедії «Ромео і Джульєтта»;
- визначення художнього конфлікту твору (опорна схема);
- аналітична таблиця «Художня реалізація конфлікту» (з продовженням на наступних уроках);
- визначення теми та ідеї твору.

VI. Підбиття підсумків

Вправа «3 М+Д»: три моменти уроку, де я найбільш вдало реалізував / реалізувала себе + одна дія, яку я б хотів / хотіла реалізувати наступного уроку.

Працюємо вдома

1. Сформулюйте головний конфлікт трагедії й згрупуйте дійових осіб навколо нього. Оформіть роботу як таблицю, інфографіку, лепбук тощо.
2. Прочитайте другу і третю дії. Знайдіть у творі цитати, що ілюструють зміни в характерах головних героїв.
3. Виконайте завдання 5 і 6 робочого аркуша.